

Maja's sprøse burt
2011.

I ÆLDRESAGEN'S BLAD

Julens Glæde

Lise Olsen tager rundt og sælger sparemærker, som det har været tradition i Sejs siden 1916

AF HENRIK STANEK/ FOTO: ULRİK SAMSØE FIGEN

En solid rem løber fra skulderen og skråt ned over Lise Olsens krop og munder ud i en lædertaske fyldt med sparemærker. Efterhånden som hun kommer frem på sin rute, bliver mærkerne byttet ud med penge.

"Vi har mærker helt ned til ti kroner, så alle kan være med. Men 50 kroner er det mindste, nogle sparer op. Andre køber for 100 eller 200 kroner, men jeg har også haft en i dag, som købte for 3.000," fortæller Lise Olsen.

En gang om måneden går hun rundt i Sejs ved Silkeborg og sælger mærker til halvdelen af de 110 familier, der sparer op i Julens Glæde. En kollega tager sig af den anden halvdel. Til sammen tager de imod 400.000 kroner om året.

"En pensionist skal måske købe otte julegaver og sætter fra årets start en pris på, hvad de må koste," siger Lise Olsen og banker på hos Erling og Anna Marie Juul på Lyngvej.

"Jeg skal bare have to mærker i dag", siger Anna Marie Juul, da Lise Olsen er kommet ind i køkkenet.

Anna Marie Juul klistrer de to vinrøde 100 kroners mærker i sparebogen.

"Vi har boet her i 50 år og var med i Julens Glæde før det. Vi sparer ikke en formue op, men der ryger altid lidt flere penge op til jul, så det er rart at have sat lidt til side", fortæller Anna Marie Juul.

Udbetaling til jul

Julens Glæde blev stiftet i Sejs i 1916. Der blev oprettet spareforeninger mange andre steder i landet, men efterhånden som folk fik råd til mere, begyndte medlemstallet at gå tilbage. I Sejs var Julens Glæde tæt på at blive nedlagt for seks-syv år siden, men så trådte borgerforeningen til med nye medlemmer og indsamlere.

"Mange synes måske, at man selv kan spare op til jul, men i Julens Glæde kan du kun få pengene udbetalt i december, også selv om bilen eller vaskemaskinen går i stykker. Så vi besluttede at køre Julens Glæde videre," siger borgerforeningens formand Maja Gulbæk.

Det er ikke særlig profitabelt at spare op i Julens Glæde, for sparerne får ikke renter af deres penge. Renterne går til pensionisternes nytårsfest. Alligevel kommer der fire-seks nye medlemmer til hvert år. Ofte går tra-

ditionen i arv." Vi har flere unge familier, men også voksne børn der er flyttet fra byen. De lægger penge til mig hos deres forældre. Mine egne to børn gør det også", siger Lise Olsen.

En tur med støvsugeren

Få huse længere nede ad vejen banker hun på hos Jonna Kristensen, der køber for 200 kroner sparemærker om måneden.

"Jeg kunne godt lade pengene stå i banken, men så er jeg bange for, at jeg ville blive for nær til jul. I en bank kan man også nemt komme til at hæve pengene, mens det ikke er så let at få sat dem ind igen".

Som enlig og med kun én pension i huset er Julens Glæde lige så nødvendig for Jonna Kristensen, som den var i hendes barndom.

"Det var arbejderfamilier, der sparede op. De var ikke fattige, men bestemt heller ikke rige", siger hun og sender en sidste replik med Lise Olsen ud af døren:

"Jeg skulle ikke have slukket støvsugeren, for så havde du måske rendt en tur med den."

Bonus-besøg af Lise

Hos Inger og Hans-Kurt Møller sætter Lise Olsen sig hjemmevant ved spisebordet. Hun kender det pensionerede ægtepar privat. Husets frue afleverer en kuvert med 600 kroner fra sin mands kusine. Hun er ikke hjemme og har lagt penge hos familien. Selv sparer de 500 kroner op om måneden til julegaver til tre børnebørn mellem 17 og 27 år.

Inger og Hans-Kurt Møller køber hver måned for 500 kroner sparemærker hos Lise Olsen. Oveni er der tid til en snak om, hvordan det går med familiens ve og vel.

"Det rækker ikke altid helt, for deres ønsker kan være dyre. Vi har ikke uanede mængder, men vi mærker det ikke så hårdt, når vi sparer op hver måned. Det har også en værdi, at vi får besøg af Lise," siger Hans-Kurt Møller.

"Så får vi at vide, hvordan det går med hende, manden og børnene," supplerer Inger Møller.

"Jeg bruger uhæmmet mine omgivelser til at læse af, så jeg behøver ikke gå til psykolog," siger Lise Olsen med et grin.

Sparede i smug

Hans-Kurt Møllers hjemmegående mor brugte også Julens Glæde.

"Min far var arbejdsmand, og han vidste ikke, at hun lagde til side. Hun tog vel af husholdningspengene, og

når han opdagede det til jul, var der ingen grund til at skælde ud," siger han.

I Dansk Folkemindesamling husker folklørist Anders Christensen Julens Glæde fra sin barndom i Holstebro. Men ingen har forsket i fænomenet.

"Vi får indimellem forespørgsler om Julens Glæde, men vi har ingen historiske beskrivelser af foreningerne. I Holstebro forsvandt den i begyndelsen af 1960'erne. Dengang var det lønningsdag om torsdagen, og når mælkemanden kom efter sine penge, spurgte han altid min mor, om hun også skulle have nogen sat hen til Julens Glæde. Hun syntes, det gav et godt tilskud til jul," siger Anders Christensen.

Indsamleren i Sejs har ønsket at være anonym, men redaktionen kender hendes rigtige navn. •

K: Konkurrence

Vind en bog

Du kan vinde bogen "Fattigrøvens sunde opskrifter" af Rolf Lund med nemme opskrifter tilberedt af sunde råvarer. Retterne er beregnet til 2 sultne personer.

Gå ind på www.aeldresagen.dk/konkurrence og skriv dit navn og adresse. Eller send os et postkort med navn og adresse **senest 14. december** til: Ældre Sagen, Nørregade 49, 1165 København K. Mærk kortet "mad".

Så deltager du i lodtrækningen om en af de 10 bøger, som forlaget Lindhardt og Ringhof har doneret.

Julemor på Fejø

Ellen Jensen blev kaldt julemor, fordi hun var opkræver for spareforeningen Julens Glæde på Fejø fra 1951 til 1961. Foreningen blev stiftet i 1931 og opløst i 1985. Opkræveren fik i 1950 to kroner pr. sparer. Det steg til otte kroner umiddelbart før foreningens ophør.

I 1950 udbetaltes 19.751 kroner til 171 sparere på Fejø, altså godt 100 kroner til hver. Hver sparer fik altså udbetalt, hvad der svarer til cirka 3.000 kroner i dag. Det kunne der jo nok holdes jul for.

John Larsen

i Fejø Bladet, december 2007

Indsamleren måtte være fattig

"Min farmor tog af sine æggepenge, hendes eneste indtægtskilde, og gav til Julens Glæde. (...) Som barn troede jeg, at vi hjalp damen med cottoncoaten – hun måtte jo være fattig, når hun sådan var nødt til at cykle rundt til gårdene for at samle penge ind. Men vi gav jo til os selv. Julens Glæde var en spareforening. Det lyder ikke særlig festligt, men tanken om at lægge til side til glæden er jo smuk."

Birgitte Stoklund Larsen

i Kristeligt Dagblad, december 2007